

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Io. Baptistæ Portæ Neapolitani Magiæ Naturalis Libri
Viginti**

Della Porta, Giambattista

Frankfurt, 1607

De quinta essentiæ extractione. Cap. XIII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70772)

tentur: olla ex lignorum taleolis repletur, & cooperculum inditur, & superlutatur. Mox scrobem defodit, & olla cum fictili sub terra reconditur, & terræ quicquid effossum est, in circumuacuum spatium reingeritur, ac pedibus conculcatur, & arena superinspargitur altitudine sextantis: supra igitur ollam pauca carbonū strues accenditur, gradatim postea augetur, donec dies spatio olla ferueat: post hæc igne amoto, & feruore dimisso, olla effoditur, & in subiecto ollæ vase oleum excolatum reperitur; quod ut à sordibus depurgetur, per retortam iterum distillabis. Nos, ut aliquid noui vetustis rebus addamus, ita faciemus. Fabricetur ligneus tripes, cuius pedes duorum pedum longitudinis. In summa tabula, medium perforetur, ad excipiendum collum distillationum vasis, supra lignum ærea concha concinnetur, ut lignū vratur, atq; ferreis filis firmetur. In medio pedum longitudinis, adaptetur tabella, supra quam receptaculum collocetur, quod apte inuersi vasis collum intrare recipere possit: repleto vase distillandorum, circum accenditur ignis. Si quis igitur extrahere quaesierit

Oleum ex guaiaco.

Replent vas vitreum ligni guaiaci scobe, ac aliud superlutatur luto paleato, ac duplici, triplicive crusta munitur: ubi Sole resiccata fuerit, intra collum fides orichalceæ indantur, inuertatur vas, & per foramen traiecto collo accommodetur receptarium, & linantur spiramenta. Supra concham, circa vitrum accedatur ignis, primo largiusculè, mox viciniori contactu vehementius incalcescat, sed nō candeat, donec omnia combusta putabis: post amoto igne, requiescere sinito, donec frigescat, & reperies in inferiori paropside oleū nigrum, cōbustum, inolidum. Hoc modo ex iunipero, cupresso, & aloe oleū extrahitur, sed in aloe maiori solertia & diligētia vrendum est, ac leui vi ignis, quam vnguenta subintret.

De quinta essentia extractione. CAP. XIII.

VARIAS oleorum extractiones tradidimus, nunc ad quintam essentiam deuentum est, quam declaremus oportet, ac quomodo extrahatur. Quintam essentiam

sentiam Paracelsici definiunt formã esse, siue spiritum, siue virtutem, aut animam ab omni impuritate, & elementari sui corporis conditione separatam. Diximus animam, quia ex animalium ossibus, carne, medulla, sanguine, & alijs membris extrahi nequit, quia spiritu carentia, carent eadem ipsa quinta essentia. Diximus ab omni elementorum impuritate separatam: nam extracta è rebus essentia quinta, remanet moles solum elementorum, viribus omnibus orbata; vis enim, virtus, & medicina nõ ex elementis habetur, sed sua proprietate; ipsa tamen elementum est, elementorumq; vires in se eminenter continet, & ab elementis, eorumque sorte longe semota, è rudiori corpore educitur, & spiritualis efficitur, dum suæ moti inheret, hebescit spiritus, quum ab eius societate diuellitur, suas vires fortius exerit, intenditque. Minima est mole, ingens operatione. Vires, quibus vna quinta essentia alteram superat, non ex qualitatibus, sed operationum gradibus æstimandæ; nam quæ radicitus, & citius morbum profligat, summos gradus attingit. Quinta iuniperi essentia lepram tollit, sanguinem solum purgando; ideo primus ei in operatione gradus assignatur. Ambaræ, venenum morbi tollit, cor, pulmonem, & membra purgando; ob id ei secundus. Antimonium, præter prædictas vires, etiam corpus purgat, ob id ei tertius gradus. Sed aurum ex se solo operationes omnes exercet, & corpus innouat; ob id ei quartus gradus, & valentior virtus contribuenda. Sed quintæ essentiæ quomodo extrahendæ sint, hoc opus, hic labor; quum esse possint oleũ, liquor, & sal, & variæ, multiplicesq;: ideo varijs, multiplicibusq; vijs extrahendæ veniunt, aliquæ per sublimationem, aliæ per incalcem reductionem, acetum, vinum, aquas corrosiuas, & similia: sic varia paranda sunt menstrua, pro cuiusq; ratione, & natura. In eligendis menstruis regulas aliquas addemus. Quod menstrua ex rebus illis conuenientibus fiant, & quoad simplicia fieri possint; nam quinta essentia simplex esse debet, nullis inquinata, aut permista, sed simplex, & immaculata. Et si necessario aliqua sint addenda, post illius separationem illico segre-

ganda veniunt. Si per corrosiua metallorum essentia educitur, post extractionem, sal ab aquis segregetur, & ijs sales saltem adhibeantur, qui facile aboletur, vitriolum, & alumen ob tertiosam substantiam satis difficile separantur. Præterea aquosum menstruum ad aquosam essentiam nõ assumatur, nec oleosum ad oleaginosam, nam difficile similia inuicem separantur, sed ad oleosa aquosis vtendum, oleosis ad aquosa. Exempla in herbis, carnibus, oleosis, & varijs rebus exponemus, vt ex tein alijs vti discas. Infinitæ sunt rerum essentiæ, modique, quibus extrahi possunt. Sed doceamus

Moscho, ambara, zibetho, & aromatibus quintam essentiam extrahere.

Assumito oleum ben, vel amygdalinum, & moschum, ambaram, vel cinnamomũ, zedoariam optime cõm misceto, & vitro imposita, vel Soli credito, vel balneo denis diebus foueantur, tempore hoc elapso suis fecibus exprimantur, & sic quinta essentia rei in oleum abit, nunc autem, vt ab oleo separetur, ita facito. Accipito aquam vitæ, & si corpus odoratum est, aquam fontanam, ter, quater distillatam, & cum oleo prædicto remisceatur, agiteturq; , & in digestionẽ sex diebus relinquatur, post per cineres distilletur, & ascendet aqua ardens cum essentia sua, remanet oleum in fundo sine odore, & essentiam postquam vitæ per balneum leniter extillabis, vt euanescat aqua vitæ, & quinta essentia in olei formã in fundo remaneat separata. Si ex aqua vitæ sola. Concidantur radices zedoariæ, & contundantur, & in vase vitreo aqua superfundatur vitæ, vt trium digitorum altitudine superemineat, vasculum in digestionẽ denis diebus detineatur, exempto vase supra cineres, aut arenam distilletur; vsq; dum nihil præter humorem distillet, vitata tamen combustionis labẽ: quod distillatione extractum est, in balneum traducatur, leuiq; igne aqua vitæ euanescet, & quinta essentia zedoariæ in fundo residebit, quæ liquoralis erit. Possumus

ex carnibus quintum esse extrahere,

Veluti ex caponibus: ex tribus enim caponibus sã pissimè quin-

mè quintam essentiam extraximus quãtitate paruam, sed viribus, & nutritione prestantissimam, qua infirmis tridua inedia enectis, ac stomacho derelictis, robur, & vitam restituumus: optimum præbens nutrimentum. Accipiantur pulli, aut galline, caponesve optime deplumati, & interaneis eiectis, eos in parua frustilla concidemus, & in vas vitreũ tradimus, optime operculatum calidis cineribus ebullire permittimus per diẽ, vel quousque ossa, caro, & tota substãtia in aquam sit dissoluta, referato vase, aquam decola in aliud vas, & per pannum lineum feces omnes exprimito: nam carnis ossa, quæ remanent, a deo omni carnis substãtia, odore & qualitate orbata sunt, vt canib. obiecta, nec olfacere dignantur, quod erit argumẽtum optimæ extractionis, liquorem in vas vitreum transfunde, ac leui balnei calore aquam soluimus in vaporem, in fundo remanet essentia quinta, dura, aut mollis, vt placue. it, vt vnguinis crassamentũ immittetur: admirandæ profus, nec vnquam satis laudatæ naturæ. Possimus

ex salibus essentiam quintam extrahere.

Sales accipiantur, qui more solito in calcem reddantur, & si volatiles fuerint, comburantur, hos minutim terito, & qui inde attritus puluis super marmor distendatur, atque in humidam cellam statuatur, subiecto vasculo, vt quod in liquore soluitur, in illud influat, vas hoc in putrefactione per mensem imponitur, balneo exemptum accommodetur, & leui igne dulcis aqua extilletur, & abijciatur: quod sublidet vero, in putrefactionem ponito per alium mensem, & vt prius dulcem aquam extilla: idque donec in aqua dulcedo vlla percipiatur, in igne vsque ad consumptionem humiditatis foueatur, quod in fundo residet, quinta erit salis essentia, ex libra vix binæ vnciæ supererunt. Eodem fere modo

ex herbis quintam essentiam elucere licet.

Contunde herbas, & in vas vitreum pone aptum, quod sub fimo per mensem putrescat, & imposito paleo distilla per balneum, iterum per hebdomadam sub fimo pone, & rursus per balneum distilla, & sic putrefacies, quo-

usque aquam distillabit, aquam distillatã iterum supra herbas superfundes, & per circulum sex diebus distillabis, & colore vegetior fiet, hanc per balneum extrahes, quinta essentia in fundo remanens per torcular exprimat, in fimo digeratur quinque diebus, & perfectam in odore, colore, & viribus plantæ habebis. Si velimus

Quintam essentiam aquæ vitæ educere,

A multis iactatam, sed ex millibus, qui domi cõsuiunt, nec vni quidem expertam. Eius descriptionem non solumus præterituri, quam cum amico multorum experimentorum gnaro cõtulinus, Lullio monstrante viam, Vinum paratur vetus, nobile, & generosum, quale diximus, in ampla receptacula diuidatur, eaq; optime conglutinata, ne tantillum quidem expirent, sub fimo tumulentur binis mensibus. Opus ex hoc pendere videtur; nam si id omissum foret, opera, & impensa periret: elapso tempore, notis vasis distilletur, spiritus seorsum reponitur; feces, vini reliquæ recondantur, spiritus ex more purgetur, quoad fieri possit, bisariam diuidatur, feces distillentur, quousque vt mel, aut pix resideat, superimponitur phlegma, & lauentur, reponanturque, in lapillos reuersuræ, qui in distillatam aquam ponuntur, Feces iterum desiccatas in siglina, vel vitrariorum fornace igni feruentissimo prostituito, vt in cineres albicantes exurantur: aqua paulatim imbutantur, & in tepidario sui clibani reponantur, vt in salem conuertantur. Argumentum optimæ operationis exactum erit, si superignitam laminam proicias, liquecat, & in auras soluat, si minus, rectius operator: hic aqua remiscetur, ac vitreo vase oblongi colli imponitur, indito subere, & pergameno, & pileo accommodato, qui vbi vim ignis senserit, omnia penetras in pilei cameris, quasi sit contractus visitur: aqua, nisi prius ipse ascenderit, immora manet, ille optime aquis remistus, in perpetuæ circumgirationis orbe indatur, vt in se ipsum frequenter repetitis vicibus educatur: sic suæ substantiæ crassitiam omnem eximat, & deponat, & vim tenuiorem, longeque subtiliorem recipiat.

Magi